

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету комп'ютерних
інформаційних технологій
Ігор ЯКИМЕНКО
" 30.06.2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
" 30.06.2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор навчально наукового
інституту новітніх освітніх
технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
" 30.06.2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Об'єктно-орієнтоване програмування»

Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань – 12 Інформаційні технології
Спеціальність – 124 Системний аналіз
Освітньо-професійна програма – «Системний аналіз»

Кафедра комп'ютерних наук

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Лаб. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	30	14	2	6	38	90	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	78	90	2

Тернопіль – ЗУНУ
2024

30.06.2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 12 Інформаційні технології спеціальності 124 Системний аналіз, затвердженої Вченою радою ЗУНУ №11 від 26 червня 2024 року.

Робоча програма розроблена доцентом кафедри комп'ютерних наук, к.т.н. Манжулою Володимиром Івановичем

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри комп'ютерних наук, протокол №1 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри д.т.н, професор Андрій ПУКАС

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 124 Системний аналіз, протокол №1 від 30 серпня 2024 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності,
д.т.н, професор

Роман ПАСІЧНИК

Гарант ОП
д.т.н, професор

Роман ПАСІЧНИК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Об’єктно-орієнтоване програмування”

1. Опис дисципліни “Об’єктно-орієнтоване програмування”

Дисципліна – «Об’єктно-орієнтоване програмування»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 12 Інформаційні технології	Статус дисципліни: нормативна Мова навчання: Українська
Кількість залікових модулів: 3	Спеціальність 124 Системний аналіз	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 2
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Лабораторні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 90		Самостійна робота: Денна – 40 год. Тренінг – 6 Заочна – 78 год. Індивідуальна робота: Денна – 2 год.
Тижневих годин: 6 год., з них аудиторних: 3		Вид підсумкового контролю: Денна – залік, 2 Заочна – залік, 2.

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Об’єктно-орієнтоване програмування»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета викладання дисципліни “Об’єктно-орієнтоване програмування” полягає у наданні теоретичних знань та практичних навичок програмування з використанням об’єктно-орієнтованих мов програмування.

Мета проведення лекцій полягає у тому, щоб ознайомити студентів із головними методологічними та методичними питаннями об’єктно-орієнтованої парадигми програмування, та інструментарієм для створення об’єктно-орієнтованих програм від моделювання взаємозв’язків між об’єктами до створення програмного коду засобами об’єктно-орієнтованих мов програмування C++.

Мета проведення лабораторних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички побудови об’єктно-орієнтованих моделей та їх програмної реалізації засобами об’єктно-орієнтованої мов програмування C++.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завданням дисципліни є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок принципів об'єктно-орієнтованої декомпозиції складних об'єктів, розробки проектів та написання на їх основі ефективних програм з використанням всіх переваг об'єктно-орієнтованої парадигми програмування.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- фундаментальні концепції ООП;
- принципи програмування та реалізації ООП.
- мови об'єктно-орієнтованого програмування C++;
- перевантаження операторів;
- наслідування;
- поліморфізм
- шаблони;
- методи обробки виняткових ситуацій;
- ієрархію класів;
- організацію стандартної бібліотеки і контейнерів;

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- визначати класи та об'єкти при застосуванні об'єктно-орієнтованих технологій програмування;
- здійснювати об'єктно-орієнтовану декомпозицію предметної області в умовах програмування складних об'єктів і систем за допомогою процедур об'єктно-орієнтованого аналізу, об'єктно-орієнтованого програмування, використовуючи визначення класів, поведінки об'єктів, структури даних та їх взаємозв'язки;
- розробляти об'єктно-орієнтовану модель предметної галузі за допомогою мов об'єктно-орієнтованого моделювання в умовах програмування складних об'єктів та систем, використовуючи об'єктно-орієнтовану нотацію складних систем.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

K01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

K02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

K04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

K13. Здатність працювати в міжнародному контексті.

K14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

K16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

K22. Здатність до комп'ютерної реалізації математичних моделей реальних систем і процесів; проектувати, застосовувати і супроводжувати

програмні засоби моделювання, прийняття рішень, оптимізації, обробки інформації, інтелектуального аналізу даних.

К23. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології для комп'ютерної реалізації математичних моделей та прогнозування поведінки конкретних систем а саме: об'єктно-орієнтований підхід при проектуванні складних систем різної природи, прикладні математичні пакети, застосування баз даних і знань.

К24. Здатність організувати роботу з аналізу та проектування складних систем, створення відповідних інформаційних технологій та програмного забезпечення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліни, які повинні бути вивчені попередньо:

- «Основи програмування»;

2.5. Програмні результати навчання

ПР08. Володіти сучасними методами розробки програм і програмні комплекси та прийняття оптимальних рішень щодо складу програмного забезпечення, алгоритмів процедур і операцій.

ПР11. Знати і вміти застосовувати на практиці системи управління базами даних і знань та інформаційні системи.

3. Зміст дисципліни “Об'єктно-орієнтоване програмування”

Змістовий модуль 1. Основні парадигми ООП.

Тема 1. Вступ в об'єктно-орієнтоване програмування.

Історія об'єктно-орієнтованого програмування. Основні поняття. Абстракція даних. Наслідування, інкапсуляція та поліморфізм.

Тема 2. Об'єкти та класи.

Поняття об'єкта в ООП. Стан та поведінка об'єкта. Життєвий цикл об'єкта. Відношення між об'єктами. Поняття класу. Типи класів. Відношення між класами. Інстанціювання.

Тема 3. Об'єктно-орієнтований аналіз і декомпозиція складних об'єктів.

Об'єктно-орієнтований аналіз і декомпозиція складних об'єктів. Об'єктно-орієнтований синтез інформаційних моделей. Використання мови об'єктно-орієнтованого моделювання UML.

Змістовий модуль 2. Реалізація принципів ООП мовою C++.

Тема 4. Класи та об'єкти в C++.

Класи і члени. Ініціалізація. Друзі класу. Інтерфейс та реалізація. Конструктори і деструктори. Конструювання і знищення об'єктів. Статичні члени класу. Вказівник this. Вказівники на члени класу. Статичні змінні класу. Статичні методи класу. Поняття дружності.

Тема 5. Наслідування.

Похідні класи. Конструктори похідних класів. Виклик конструкторів похідних класів. Виклик конструкторів ієрархічних класів. Множинне

наслідування. Виклик конструкторів при множинному наслідуванні. Передача параметрів конструктору базового класу.

Тема 6. Віртуальні функції та поліформізм.

Віртуальні функції та поліформізм. Чисто віртуальні функції та абстрактні класи. Механізм пізнього скріплення.

Тема 7. Перевантаження операторів.

Перевантаження операторів. Створення операторної функції члена. Створення префіксної і постфіксної форм операторів інкрементації і декрементації. Перевантаження скорочених операторів присвоєння. Обмеження на перевантаження операторів. Перевантаження операторів new і delete. Перевантаження оператора «[]». Перевантаження оператор «()». Перевантаження оператора «->». Перевантаження оператора «,».

Тема 8. Шаблони.

Простий шаблон. Шаблони-списки. Параметризовані функції. Правила ототожнення перевантажених параметризованих функцій. Наслідування і шаблони. Узагальнені класи. Приклад використання двох узагальнених типів даних. Застосування аргументів за умовчанням в шаблонних класах. Явні спеціалізації класів.

Тема 9. Обробка виняткових ситуацій.

Обробка помилок. Розпізнавання ситуацій. Класифікація ситуацій. Використання ресурсів. Генерація виняткових ситуацій. Повторне генерування виняткової ситуації. Функції terminate() і unexpected(). Обробники, пов'язані з функціями terminate() і unexpected(). Класи exception і bad_exception. Перехоплення класів виняткових ситуацій. Перехоплення класів виняткових ситуацій. Застосування декількох операторів catch. Обробка похідних виняткових ситуацій.

Змістовий модуль 3. Бібліотека стандартних шаблонів STL.

Тема 10. Вступ в STL.

Склад STL. Предикати та функції-об'єкти. Алокатори. Ітератори. Поняття ітератора.

Тема 11. Контейнерні класи.

Поняття контейнера. Типи контейнерів. Контейнер vector. Контейнер deque. Асоціативні контейнери. Контейнер Set. Контейнер Map.

Тема 12. Алгоритми STL.

Модифікуючі та немодифікуючі операції. Алгоритми сортування. Алгоритми роботи з множинами.

Тема 13. Оптимізація обчислень в STL.

Шаблон класу valarray. Перетин масивів.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Об’єктно-орієнтоване програмування”

(Денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота	ІРС	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Основні парадигми ООП.						
Тема 1. Вступ в об’єктно-орієнтоване програмування	2		2		2	Усне опитування та тестування
Тема 2. Об’єкти та класи	2	1	2			Усне опитування та тестування
Тема 3. Об’єктно-орієнтований аналіз і декомпозиція складних об’єктів	2	1	2			Усне опитування та тестування
Змістовий модуль 2. Реалізація принципів ООП мовою C++.						
Тема 4. Класи та об’єкти в C++	2	2	2	1	2	Усне опитування та тестування
Тема 5. Наслідування	2	2	2			Усне опитування та тестування
Тема 6. Віртуальні функції та поліморфізм	2	2	2			Усне опитування та тестування
Тема 7. Перевантаження операторів	2	2	2			Усне опитування та тестування
Тема 8. Шаблони	2	1	4			Усне опитування та тестування
Тема 9. Обробка виняткових ситуацій	2	1	4			Усне опитування та тестування
Змістовий модуль 3. Бібліотека стандартних шаблонів STL.						
Тема 10. Вступ в STL	2		4	1	2	Усне опитування та тестування
Тема 11. Контейнерні класи	4	1	4			Усне опитування та тестування
Тема 12. Алгоритми STL	4	1	4			Усне опитування та тестування
Тема 13. Оптимізація обчислень в STL	2		4			Усне опитування та тестування
Разом	30	14	38	2	6	

(Заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Основні парадигми ООП.			
Тема 1. Вступ в об'єктно-орієнтоване програмування	1		6
Тема 2. Об'єкти та класи			6
Тема 3. Об'єктно-орієнтований аналіз і декомпозиція складних об'єктів	1	1	6
Змістовий модуль 2. Реалізація принципів ООП мовою C++.			
Тема 4. Класи та об'єкти в C++	1	1	6
Тема 5. Наслідування	1	1	6
Тема 6. Віртуальні функції та поліморфізм	1	1	6
Тема 7. Перевантаження операторів			6
Тема 8. Шаблони	1		6
Тема 9. Обробка виняткових ситуацій			6
Змістовий модуль 3. Бібліотека стандартних шаблонів STL.			
Тема 10. Вступ в STL			6
Тема 11. Контейнерні класи	1		6
Тема 12. Алгоритми STL	1		6
Тема 13. Оптимізація обчислень в STL			6
Разом	8	4	78

5. Тематика лабораторних занять

Лабораторна робота № 1

Тема: Об'єктно-орієнтований аналіз і декомпозиція складних об'єктів.

Мета: Навчитись будувати моделі складних об'єктів з використанням мови об'єктно-орієнтованого моделювання UML.

Лабораторна робота № 2

Тема: Конструювання об'єктів конкретних класів.

Мета: Засвоєння методики створення конкретних класів з використанням мови програмування C++.

Лабораторна робота № 3

Тема: Реалізація наслідування.

Мета: Засвоєння методики реалізації наслідування з використанням мови програмування C++.

Лабораторна робота № 4

Тема: Поліморфізм.

Мета: Засвоєння методики реалізації поліморфізму з використанням мови програмування C++.

Лабораторна робота № 5

Тема: Перевантаження операторів.

Мета: Засвоєння методики перевантаження унарних та бінарних операторів для класів користувача.

Лабораторна робота № 6

Тема: Розробка шаблонів.

Мета: Навчитись використовувати можливості параметричного поліморфізму.

Лабораторна робота № 7

Тема: Обробка виняткових ситуацій.

Мета: Засвоєння методики відлагодження програм та обробки програм на етапі виконання засобами об'єктно-орієнтованого програмування.

Лабораторна робота № 8

Тема: Використання STL.

Мета: Засвоєння принципів роботи з STL.

6. Самостійна робота

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Об'єктно-орієнтоване програмування» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні сучасної навчальної і наукової фахової літератури.

Результати самостійної роботи студента з дисципліни «Об'єктно-орієнтоване програмування» оцінюються за 100-бальною шкалою у вигляді аналітичного огляду наукових джерел або літератури відповідно до обраної з переліку теми.

- 1 Об'єктний підхід в об'єктно-орієнтованому проектуванні.
- 2 Класифікація в об'єктно-орієнтованому аналізі.
- 3 Об'єктно-орієнтоване проектування. Система позначень.
- 4 Діаграми класів.
- 5 Діаграми переходів станів.
- 6 Діаграми об'єктів.
- 7 Часові діаграми.
- 8 Модульні діаграми.
- 9 Діаграми процесів.
- 10 Ідентифікація зв'язків між класами та об'єктами.
- 11 Об'єктно-орієнтоване програмування в життєвому циклі розробки програми.
- 12 Переваги та недоліки об'єктно-орієнтованого програмування.
- 13 Відношення між об'єктами.
- 14 Відношення між класами.
- 15 Взаємозв'язки класів та об'єктів.
- 16 Перевантаження операторів.
- 17 Наслідування.
- 18 Віртуальні функції.
- 19 Абстрактні класи.
- 20 Контроль доступу до членів класу.
- 21 Шаблони класів.
- 22 Параметризовані функції.
- 23 Обробка виняткових ситуацій.
- 24 Множинне наслідування. Керування доступом.
- 25 Інформація про тип на етапі виконання.
- 26 Стандартні контейнери.
- 27 Визначення нового контейнера.
- 28 Алгоритми стандартної бібліотеки.
- 29 Ітератори і розподіл пам'яті.
- 30 Потоки вводу/виводу.
- 31 Стандартні бібліотеки чисельних методів.

7. Тренінг з дисципліни (14 год.)

Тема: реалізація консольного програмного додатку.

Порядок проведення:

- здійснити об'єктно-орієнтований аналіз предметної області;
- реалізувати об'єктно-орієнтовану модель на основі методів об'єктно-орієнтованого проектування;
- реалізувати додаток на мові об'єктно-орієнтованого програмування;
- провести тестування програми;
- представити результати роботи у вигляді короткого звіту: діаграми варіантів використання та класів, реалізація, результати тестування.

Варіанти завдань для тренінгу з дисципліни “Об'єктно-орієнтоване програмування”

1. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи ліфта.
2. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи музичного центру.
3. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи холодильника.
4. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи пральної машина.
5. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи охоронної системи приміщення (в тому числі - протипожежна).
6. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи телефонного апарату.
7. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи забезпечення безпеки руху.
8. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи автоматичної системи контролю стану систем літака.
9. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи автоматичної системи контролю стану систем автомобіля.
10. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи банкомата.
11. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи автомата по продажу цукерок.
12. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи телевізора.
13. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи опрацювання текстів.
14. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи мікрохвильової печі.
15. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи турнікета метрополітену.
16. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації процесу вирощування рослини.
17. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи зрошування газону.

18. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи кухонного комбайну.

19. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи багатофункціонального дистанційного пульта управління (tv, cd, vcd, sat,...).

20. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи тестера (амперметр, омметр, вольтметр).

21. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи інженерного калькулятора (dec, hex, bin, ...).

22. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи відеоспостереження.

23. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для імітації роботи системи опалення приміщень (газ. котел, насос, ...).

24. Реалізація об'єктно-орієнтованої програми для опису функціонування факультету ВНЗ.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів.

В процесі вивчення дисципліни “Об'єктно-орієнтоване програмування” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне опитування;
- стандартизовані тести;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- тренінги;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Об'єктно-орієнтоване програмування” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40 %	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінги	Самостійна робота
Оцінювання виконаних лабораторних робіт: №1-4 по 20 балів кожна = 80 балів; Модульна робота – 20 балів.	Підсумкове тестування за темами №1-9 – 25 питань по 4 бали = 100 балів.	Оцінювання презентації розробленого проекту – 100 балів.	Оцінювання аналітичного огляду наукових джерел або літератури відповідно до обраної з переліку теми – 100 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-24
2.	Проекційний екран	1-24
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-24
4.	Операційна система Windows, наявність доступу до мережі Internet	1-24
5.	Персональні комп'ютери	1-24
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	1-24
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-24
8.	Базове програмне забезпечення Microsoft Office	1-24
9.	Спеціалізоване програмне забезпечення: - Середовище розробки Microsoft Visual Studio	3-24

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Манжула В.І. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Об'єктно-орієнтоване програмування» – Тернопіль: ФО-П Шпак В. Б., 2021. – 92 с.
2. Манжула В.І. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Об'єктно-орієнтоване програмування» - Тернопіль: ФО-П Шпак В. Б., 2022. - 86 с.
3. Манжула В.І.. Об'єктно-орієнтоване програмування: навчально-методичний комплекс (робоча програма, плани лекційних і лабораторних занять, самостійна робота для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр»). Тернопіль: ЗУНУ, 2024. Електронний комплекс в системі MOODLE.

Додаткові:

1. C/C++ language and standard libraries reference: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msdn.microsoft.com/en-us/library/hh875057.aspx>.
2. C++ Crash Course: A Fast-Paced Introduction. / Lospinosa Josh. ISBN 1593278885. – 2019. – 792с.
3. <http://cppstudio.com> – Сайт з ресурсами по вивченню C++
4. <http://www.cplusplus.com/> – Сайт з найновішою довідкою по C++
5. <https://msdn.microsoft.com/> – керівництво по продуктах Microsoft
6. International Standard ISO/IEC 14882:2014(E) – Programming Language C++, ISBN13: 978-0321563842: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://isocpp.org/std/thestandard>.
7. Jospeh Albahari. C# 8.0 Pocket Reference. – 1st edition, O'Reilly LCF Publishing. C#. – 1st edition, Learn Coding Fast
8. Mark J. Price C# 8.0 and .NET Core 3.0. – 4th edition. Packt Publishing
9. Andrew Stellman. Head First C#. – 4th edition, O'Reilly Media, Inc. – 2020.
10. Mikael Olsson. C# 10 Quick Syntax Reference. – 4th Ed. Apress. – 2023.